

24

Kunstmaler og billedhugger Sebastian Søndergaard (1929-1989)

Mange holbækkere vil i disse dage blive triste og vemodige, når de ser på et af Sebastian Søndergaards fantastiske værker. Måske en plakat på væggen derhjemme. Måske et maleri på arbejdspladsen, i venteværelset, på plejehjemmet, på en skole eller en buste i en byens parker. Men de vil også med stolthed og taknemmelighed mindes byens og landets store kunstner, som pludseligt og alt for tidligt døde onsdag aften i sit hjem, kun 59 år gammel. Uden forudgående sygdom blev han ramt af hjertestop, og selv om hans hustru Lone straks begyndte en akut behandling, stod han ikke til at redde. Han var død, inden ambulancen nåede frem.

Sebastian Søndergaard blev født i Holbæk og døbt Søren Søndergaard Sørensen, men skippede senere efternavnet og ændrede fornavnet til det mere usædvanlige Sebastian. Meget passende må man sige, for han var et usædvanligt menneske og formentlig den største kunstner, Holbæk har fostret.

Som ældste søn af en arbejdsmand og med en mor, der udover at passe mand, børn og hjem – en saneringsmoden

treværelses lejlighed i Smedelundsgade – også gjorde rent på Centralsygehuset, så lå det ikke ligefrem i kortene, at Søren Sørensen skulle blive en anerkendt maler og billedhugger.

I de helt unge år på Klosterskolen og siden Østre Skole, brugte han hellere blyanten til at tegne med end til at skrive de bogstaver, som faldt ham svært. Årsagen var den ordblindhed, der fulgte ham hele livet. Dengang var man ikke så bevidst om ordblindhed som et handicap, men så snarere elever med dette problem som mindre begavede. Men med Søren var der heldigvis tale om et så åbenlyst og stort kunstnerisk talent, at formningslærerinde Margrethe Meldahl tog drengen under sine beskyttende vinger, støttede ham gennem hele skoletiden og havde stor indflydelse på, at han valgte kunstnerens livsbane.

Ved hendes sidste arbejdsdag på Østre Skole i 1969 dukkede Sebastian Søndergaard op på skolen med to portrætmalerier af fru Meldahl. Det ene skænkede han til skolen, hvor det siden har hængt på lærerværelset, og det andet var en personlig gave til ”den bedste lærerinde i hele den store vide verden.”

Efter skoletiden kom Søren i lære som dekoratør og udstod læretiden i Siggaards Varehus. Sideløbende forsøgte han ihærdigt at blive optaget på Kunstakademiet i København, og på fantastisk vis lykkedes det ham at komme ind på denne eftertragtede institution i 1949. Lidt af et spring for den unge mand fra Holbæks Nygade til Kongens Nytorv. I tiden

på Kunstakademiet fik han også adgang til at arbejde med skulpturer og udførte resten af livet værker både som kunstmaler og billedhugger.

Hans talent var et naturbarns, og hans flid kendetegnede for et menneske der arbejdede sig op fra ingenting. I de cirka 18 år han studerede, arbejdede og boede i København, var han med på velbesøgte udstillinger og repræsenteret af flere gallerier og kunsthandlere. Hans værker var populære, og han klarede sig udmærket økonomisk. Men han blev alligevel aldrig en del af den københavnske kunstnerelite. Her mente man på parnasset, at han spredte sig for meget og var for ukritisk med de mange udstillinger, han var med på. Man havde måske også lidt ondt af, han solgte godt og kunne leve af sin kunst.

Han fik kun få legater, og selvom han klarede sig fint uden disse penge, repræsenterede de også en anerkendelse, som man ikke mente, han skulle have. Det gjorde ondt på ham. Kunstanmelderne på de store dagblade roste altid hans håndværk og flid, men påpegede ofte, at de manglede revolutionerende idéer fra hans side. Måske rigtigt nok, men behøver stort talent og perfekt udførelse af smukke værker virkelig blive suppleret med provokationer og højtråbende nye idéer for at blive anerkendt som stor kunst?

I et interview med Sebastian Søndergaard i anledning af hans 50-års fødselsdag, fortalte han åbent om tiden i København, der berigede ham som kunstner, og hvor han nød arbejdet, men hvor han også indså sine begrænsninger i hele

det spil, der følger med, når man skal gøre sig som kunstner i et storbymiljø.

Det gik ham på nerverne, som han selv sagde, og dem dulmede han så i perioder med for meget alkohol. Det betød, at han med tiden også blev mindre produktiv og ikke længere var så aktiv med at få sine værker solgt. I det hele taget tog han lidt af en rutschebanetur i midten af 60'erne uden dog på noget tidspunkt helt at ramme bunden. Men det kunne måske være sket, hvis ikke han i 1967 havde besluttet sig for at vende det københavnske kunstnermiljø ryggen og søge tilbage til fødebyen.

Her var han stadig "Søren" for sine gamle venner, og i vores lille provinsby viste der sig hurtigt at være højere til loftet, end han havde oplevet i hovedstaden. Og så var byens borgere ganske stolte af, at den berømte søn nu var vendt hjem og blevet en del af dagliglivet på Ahlgade og i resten af byen. Mange holbækkere ønskede også at erhverve en ægte Sebastian Søndergaard enten til hjemmet eller deres arbejdsplads. Så den hjemvendte holbækker fik mere travlt end nogensinde før. Prisen på værkerne måtte nok sættes lidt lavere end på de københavnske gallerier, men ulig de fleste kunstnere ville Sebastian Søndergaard hellere skabe og sælge ti værker til et rimeligt beløb end fem til det dobbelte.

Blandt de kendteste værker fra Holbæk-tiden er busten af rektor Jørgensen, der blev afsløret på Stenhus Kostskole i december 1967. Det var under arbejdet med dette værk, at Sebastian Søndergaard endeligt besluttede at vende tilbage

til Holbæk. Mindst lige så anerkendt er busten i Strandparken af den kvindelige frihedskæmper Else Marie Hvid, der blev placeret i mindeområdet for frihedskæmperne som den syvende buste i 1977. De seks oprindelige buster var alle af mænd, men efter Else Marie Hvids død blev hendes indsats og minde æret med den nok smukkeste af alle busterne.

Også udsmykningen af det nye Administrationscenter for få år siden vil blive set på og værdsat af hundredvis af holbækkere hver dag i årene fremover. Ligesom alle vil huske hans plakater i forbindelse med Holbæks 700-års købstadsjubæum for tre år siden.

Et par år efter tilbagekomsten til Holbæk blev Sebastian Søndergaard gift med sygeplejerske Lone Bendtsen, og sammen fik de børnene Rasmus og Rikke. Selvom der ikke er meget kunstnerisk bohemeliv over en småbørnsfamilie, eller måske netop derfor blev årene den lykkeligste periode i Søndergaards liv. I den store villa i Dragerup ud til fjorden var der rigeligt plads til både atelier, hvor han arbejdede hårdt, og store børneværelser, hvor han så ofte som muligt nød at lege med børnene. Når Lone havde vagter på sygehuset, tog Søren uden at kny vagten i hjemmet. Mange af husets gæster mente også, at han med tiden var en lige så stor kunstner i køkkenet som i atelieret.

Sammen med børnene stiftede han også bekendtskab med sportens verden. Noget han tidligere i sit liv ville have forsvoret. Da børnene var begyndt i tennisklubben i slutningen af 70'erne, fulgte han og Lone snart trop, og endte begge med at

blive grebet af spillet. Flere gange ugentligt fik han styr på de viltre, lyse lokker med et pandebånd og indtog grusbanerne på Højen for at svinge ketcheren. Alder og kondition taget i betragtning var han faktisk en habil spiller og en populær doublemakker blandt tennisfolket.

Selvom Sebastian Søndergaard fandt lykken med sin tilbagevenden til barndomsbyen, var den internationale dimension i hans virke ikke forbi. Gennem de sidste ti år bidrog han til større udstillinger i Hamborg, Stockholm og Oslo. Ligeledes var hans værker repræsenteret i en række anerkendte bøger om nyere dansk og nordisk kunst.

Da Holbæk Kunstforening for få år siden slog dørene op til Æglageret, var det oplagt, at den første og meget succesrige udstilling var med Sebastian Søndergaards værker. Men det var også af stor betydning for den nyindrettede udstillingsbygning, at han siden fik en række af sine danske og nordiske kolleger til at komme til Holbæk og velvilligt deltage i udstillinger.

Sebastian Søndergaard var i sandhed byens stolte søn, en stor kunstner og et smukt menneske.

Han efterlader sig hustruen Lone, der er afdelingschef på sygehuset og sønnen Rasmus på 18 og datteren Rikke på 17, der begge går i gymnasiet på Stenhus. Alt for tidligt har Lone og børnene mistet deres mand og far, og selvom de altid vil kunne føle hans tilstedeværelse gennem hans store og mang-

foldige kunstneriske livsværk, vil det aldrig kunne afhjælpe savnet.

Sebastian Søndergaard begraves på tirsdag kl. 11 fra Østre Kapel.